

DORPSKERN SPIERE / SCHAKEL TUSSEN DORP EN LANDSCHAP

Het Robecijnplein in het centrum van de West-Vlaamse taalgrensgemeente Spiere-Helkijn wordt vandaag voornamelijk gebruikt als parkeerplein en logistieke ruimte voor bussen. De gemeente wil de dorpskern herontwikkelen tot een schakel tussen dorp en het valleilandschap met de Grote Spierebeek.

Het team Delva-Plusoffice won met de inzending "De Kouter" de Open Oproep Win-Vorm. Uitgangspunt van het voorstel van Delva-Plusoffice is dat het plein heel wat mogelijkheden heeft en naast die functionele vereisten, ook een andere rol kan spelen. Het is immers een eind- en startpunt van wandelingen en busroutes, er is voldoende plaats om allerlei activiteiten te ontvangen, en het is dé ideale verbinding met het vallei-landschap.

Drie krachtlijnen

De visie van het team bestaat dan ook uit drie krachtlijnen: een aangenaam én functioneel plein maken dat deel uitmaakt van de publieke ruimte van het dorp; een evidente natuurlijke route door het centrum mogelijk

maken gebaseerd op de historische landschapselementen; en een sfeervolle heraanleg van enkele sleutelstraten die het centrum een coherente identiteit kan geven.

De ontwerpstrategie wordt opgehangen aan twee eenvoudige maar krachtige ingrepen, die de structuur uitzetten waarbinnen de andere interventies passen: een dorpspodium en een landschapsbalkon en een centrumplein. Twee schijnbaar eenvoudige elementen die met precisie de ruimtelijke structuur hertekenen om enkele cruciale punten te verbeteren. De elementen geven op een eenvoudige en slimme manier vorm aan de heroriëntatie van de verschillende ruimtes, geven deze een nieuw adres en brengen de deelruimtes opnieuw met elkaar in verbinding.

Het landschapsbalkon

De kerk richt haar gezicht op het landschap. Ze wordt vergroend door de kunstmatige heuvel waarop ze staat weer zichtbaar te maken en met de voeten in het groen te zetten. Die groene ruimte wordt cruciaal in de verbinding van de twee valleidelten. De reeds aanwezige gelaagdheid in dit reliëf wordt versterkt door het huidige ensemble van keermuren uit te breiden met een serie treden naar het landschap. Daardoor komt de kerkheuvel weer aan de Spierebeek te liggen.

Om de relatie met de kerk nog te versterken komt ook de wandelroute langs het landschapsbalkon. De wandelaar kan hier ten volle van de landschappelijke en historische kwaliteiten genieten. Hiervoor wordt een klein brugje over de Grote Spierebeek aangelegd, zodat ook deze in het verhaal wordt betrokken.

©DELVA Landscape Architects - plusoffice architects

Het centrumplein

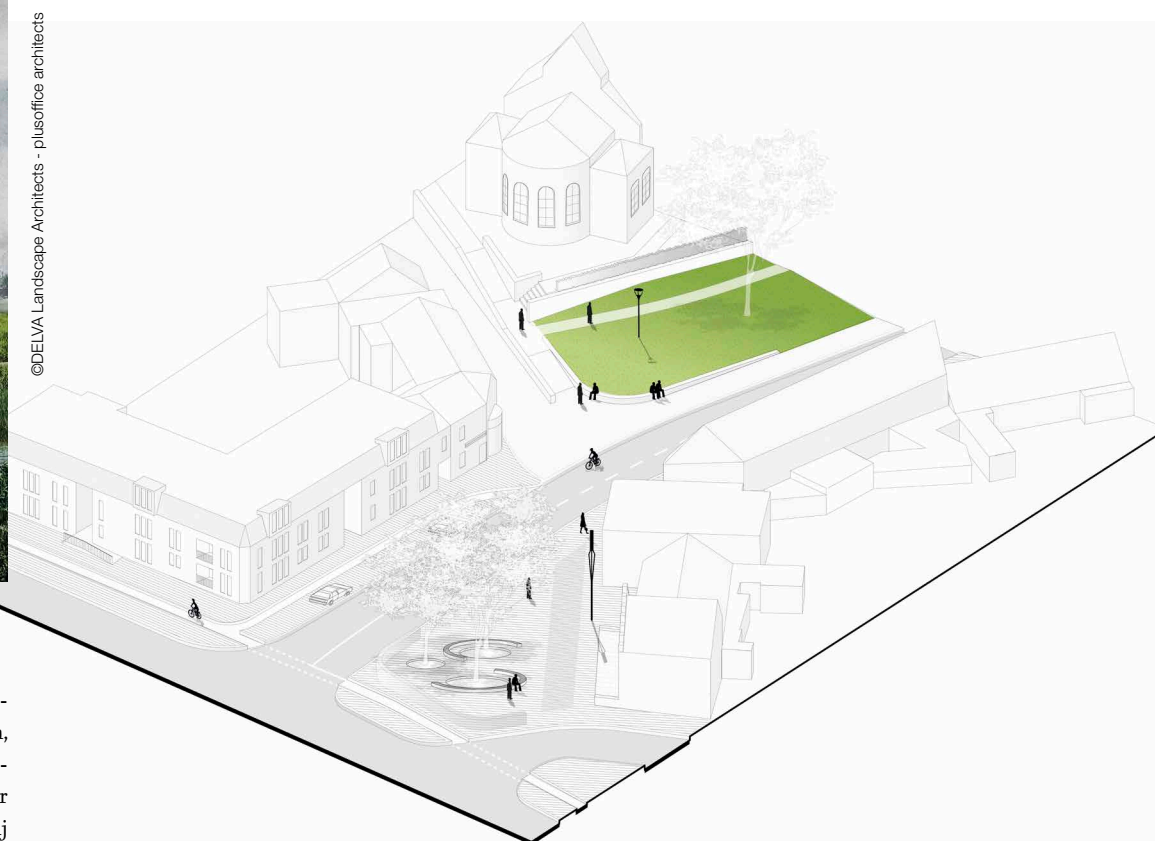
Ook aan de dorpszijde wordt de gelaagdheid van de kerkomgeving benut om de kerk en het dorpsplein opnieuw met elkaar in verbinding te brengen. De bestaande keermuur loopt door in een laag keerelement met zitrand en gaat zo een relatie aan met het 'dorpsplein'.

Aan het kruispunt met de Oudenaardseweg wordt de historische 'Place' weer de prettige verblijfsruimte die het ooit was, met een sterk teruggedrongen dominantie van de infrastructuur. Enkele flinke bomen en een lage haag zorgen voor intimiteit en afbakening van de overige ruimte. De gebruikte bestrating loopt naadloos over in de aanleg van het Robecijnplein en de straten tussen beide centrumpleinen. Uniforme, ingetogen verharding, passende verlichting, een S-vormige bank en uitbreidingsmogelijkheden voor de terrassen vormen de ingrediënten voor een hernieuwde vitaliteit van dit dorpshart.

WWW.DELVA.LA
WWW.PLUSOFFICE.EU
WWW.WVI.BE

©DELVA Landscape Architects - plusoffice architects

©DELVA Landscape Architects - plusoffice architects

Dorpsplein met zicht op de kerk

Het dorpspodium

Het dorpspodium fungeert als overgang tussen het plein en de groene kerkomgeving. Het is de organiserende kracht van het ontwerp. Ontworpen als een eenvoudig plateau, lost dit dorpspodium verschillende functies op. Net op de overgang tussen de kerkheuveltuin en het Robecijnplein, bakent het als een janushoofd twee verschillende ruimten af: een versteend kasseienplein dat ruim, open en functioneel is; een groene tuin die als ontbrekende schakel de valleiroute afmaakt en ze verbindt met het centrum.

Het nieuwe dorpspodium biedt een eenvoudige oplossing als zitrand naar het park, als bushalte naar het plein, als overdekte fietsstalling, als infobord, nachtverlichting voor het plein en andere kleinschalige infrastructuur in de openbare ruimte. Het podium wordt ook ingezet bij evenementen op het plein (filmvoorstellingen in open lucht, klein optreden, toespraak, uitleg bij het begin van een wandeling...).

CG. CONCEPT

VAKMAGAZINE
**GRONANLEEG
BUITENRUIMTE
& URBANISME**

EDITIE 01/2017

OPENBAAR GROEN
JAARBIJK LANDSCHAPARCHITECTUUR
SPIERE / DORPSKERNVERNIEUWING
SERIEN / DE WELDRIPSCHANDING
TURNHOUT / PLUS STADTUN GROTE MARKT

TUINEN
DANIEL COFF / STADTUN ALS STATEMENT
ERIK DHONT / EEN STEDELIJKE MOESTUIN
CHRIS GIPPELLEN / ONTWERPEN MET PLANTEN
WEDSTRIJL LIMBURGSE TUINAANNEEMER

KWEKERS
EGEORSA / WILDE NIEMSEPLANTEN
ORANGERIE JAEKEN
DOSSIER GAZON

CG. CONCEPT

NU OOK DIGITAAL!

ONTDEK DE VERNIEUWDE WEBSITE!
CGCONCEPT.BE

REGISTREER JE VOOR DE ONLINE-NIEUWSBRIEF!

Je vindt er vaknieuws en achtergronden in het kort. Goed voor een flinke dosis groen, vakmanschap en lifestyle. De perfecte aanvulling op het geprinte magazine.

Je leest er brandend actuele berichten. De sector staat niet stil dus volgen wij dit voor je op de voet. Je ontvangt tweewekelijks een overzicht met de belangrijkste nieuwigheden. Zo ben je steeds goed geïnformeerd.

Registreer je via [cgconcept.be!](http://cgconcept.be)

JAARBOEK LANDSCHAPSARCHITECTUUR & STEDENBOUW / DE GROTE VRAGEN VAN VANDAAG EN MORGEN

Het Jaarboek Landschapsarchitectuur en Stedenbouw 2016 van de Blauwe Kamer presenteert elk jaar de beste stedenbouw- en landschapsprojecten van Nederlandse bureaus. Voor deze editie werden zeventien zeer diverse projecten geselecteerd, waaronder één in België.

De 17 geselecteerde projecten sluiten aan op de grote vragen van vandaag en morgen. Zoals de wateropgave, de klimaatopgave en de nog altijd aanwezige behoefte aan ruimtelijke kwaliteit, van jong tot oud, van vrolijke tot boze Nederlander”, aldus de voorzitter van de selectiecommissie, planoloog Guido Wallagh. Het gaat niet alleen om goede ontwerpprojecten te tonen, maar ook de maatschappelijke betekenis van stedenbouw en landschapsarchitectuur te belichten. Volgens Wallagh laten de projecten zien dat “integraliteit nodig is om tot een verstandig en duurzaam antwoord te komen op complexe opgaven.” Het maken van stad en landschap “is geen egotripperij van een ontwerper of opdrachtgever, maar gebeurt ter wille van de samenleving.” Wallagh signaleert dat de ontwerpers de boot dreigen te missen bij de grote, complexe opgave die de komende jaren Nederland gaan vormgeven. “Stedenbouwkundigen en landschapsarchitecten spreken onvoldoende de taal van de

opdrachtgever, de politiek en de samenleving. We missen de financiële, economische en technische kennis die op dit moment nodig is.”

Het nieuwe werken

Onder de noemer ‘Het nieuwe werken’ zijn een aantal projecten geselecteerd die als voorbeeld kunnen gelden voor de vereiste nieuwe professionaliteit van de landschapsarchitect, bijvoorbeeld in de rol als verbinder, het inzetten van nieuwe technieken en communicatiemethoden, het plaatsen van een ontwerp in een economische, politieke, ecologische en financiële context.

Hiervoor werd onder meer het onderzoek ‘**Circulair Buiksloterham – ontwerpen aan de postindustriële stad**’ van (het Belgische) DELVA Landscape Architects, Metabolic en Studioninedots geselecteerd. Het voormalige industriegebied Buiksloterham in Amsterdam-Noord ontwikkelt zich stap voor stap naar een bruisend nieuw stadsdeel. Er

wordt volop geëxperimenteerd met innovatieve oplossingen voor tijdelijk gebruik van vervuilde grond, van zelfbouwers die de grenzen van duurzaam bouwen en zelf energie opwekken opzoeken, van ontwikkelaars die de noodzaak zien om op grotere schaal onderscheidende woonmilieus te maken die inspelen op duurzame waardeontwikkeling. Dit zijn allemaal projecten met een eigen dynamiek in tijd en locatie. Het onderzoek van Delva en co laat concreet zien hoe bouwprojecten in Buiksloterham kunnen aantakken op een circulair netwerk dat groeit en sterker wordt naargelang meer projecten meedoen. Daarbij wordt gebruikgemaakt van het bestaande, zoals bomenrijen en industrieel erfgoed, maar ook de topografie en infrastructuur in de ondergrond. De selectiecommissie prijst “de relevantie van het onderwerp, de kennis van het krachtenveld waarin geopereerd wordt en de rol die de ontwerpers hebben opgepakt.”

Twee andere mooie voorbeelden van ‘het nieuwe werken’ zijn het project Energetic Odyssey van onder andere H+N+S Landschapsarchitecten en het Getijdenpark van Strootman Landschapsarchitecten en De Urbanisten. **Energetic Odyssey** is een intrigerende studie naar de landschappelijke, ecologische, culturele, politieke en financiële aspecten van 25.000 windturbines in de Noordzee.

Met het **Getijdenpark** in de Rijnmond bij Rotterdam hebben de ontwerpers de oorspronkelijke opdracht van ‘natuurvriendelijke oevers’ opengetrokken tot een landschappelijk raamwerk dat ruimte biedt voor natuurprojecten die de relatie tussen de rivier en de omgeving versterken.

